

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Virksomheder
J.nr. 2021 - 11566
Ref. JA
Den 23. april 2021

Sagsbehandling af havbrugsansøgninger

Miljøstyrelsen har i perioden frem til 1. januar 2021 været miljømyndighed for havbrug beliggende en sømil eller længere fra kysten. Fra den 1. januar 2021 overtog Miljøstyrelsen miljømyndighedskompetencen fra kommunerne for havbrug beliggende mindre end en sømil fra kysten. Miljøstyrelsen overtog desuden i januar 2018 myndighedskompetencen for placeringstilladelser, som tidligere lå i Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Miljøstyrelsen har således overtaget allerede eksisterende ansøgninger om miljøgodkendelse fra kommunerne og ansøgninger om placeringstilladelse fra den tidligere myndighed.

I perioden 2014 – 2021 har Miljøstyrelsen modtaget eller overtaget en lang række ansøgninger om miljøgodkendelse og/eller placeringstilladelse. Sagsbehandlingen beskrives nedenfor med udgangspunkt i følgende:

- Ansøgninger om miljøgodkendelse til **eksisterende havbrug** som grundet regelændringer skal have deres gældende havbrugstilladelse erstattet af en miljøgodkendelse og tilhørende ansøgninger om placeringstilladelse, hvor denne er udløbet.
- Ansøgninger om miljøgodkendelse til **udflytning** af eksisterende havbrug.
- Ansøgninger om tidsbegrænset miljøgodkendelse af **pilotanlæg**.
- Ansøgninger om miljøgodkendelse og placeringstilladelse af nye **havbrug i Bælthavet og Østersøen**.
- Ansøgninger om miljøgodkendelse og/eller placeringstilladelse til nye havbrug i **Kattegat**.

Sagsbehandlingen af ansøgninger om miljøgodkendelse og/eller placeringstilladelse skal ses i lyset af, at succeskriteriet for en ansøger er at opnå en tilladelse/godkendelse, og at Miljøstyrelsen, inden for rammerne af styrelsens vejledningsforpligtelse, har søgt at bidrage til, at de ansøgte projekter kan realiseres.

Ansøgninger om miljøgodkendelse og placeringstilladelse af eksisterende havbrug

De danske havbrugsvirksomheder skulle i overensstemmelse med den på daværende tidspunkt gældende godkendelsesbekendtgørelses § 62 stk. 3, senest den 15. marts 2014 søge om miljøgodkendelse af eksisterende havbrug. Miljøstyrelsen meddelte miljøgodkendelse til 3 af de 7 havbrug, som Miljøstyrelsen på daværende tidspunkt var miljømyndighed for henholdsvis den 16. december 2014, den 24. februar 2015 og den 12. juni 2015.

Godkendelserne blev påklaget, og i perioden frem til klagenævnets afgørelse prioriterede Miljøstyrelsen andre godkendelsessager. Som følge heraf vil de resterende 4 ansøgninger om miljøgodkendelse af eksisterende havbrug blive baseret på nyeste nævnspraksis. De 3 miljøgodkendelser blev hjemsendt til fornyet behandling i marts 2018, med henblik på udarbejdelse af habitatkonsekvensvurderinger. Klagenævnets afgørelser er indbragt for domstolene af havbrugsvirksomhederne med det hovedsynspunkt, at der ikke er hjemmel i habitatdirektivet til at kræve en habitatkonsekvensvurdering, og at selv hvis det lægges til grund, at habitatdirektivet finder anvendelse på en situation som den foreliggende, er det sagsøgers andet hovedsynspunkt, at den af Miljø- og Fødevareklagenævnet foretagne væsentlighedsvurdering er behæftet med flere - hver især - væsentlige retlige og faglige mangler og fejl. Sagsøger har i en af sagerne om miljøgodkendelse af et havbrug, som er udset som prøvesag, anmodet om, at spørgsmålet om habitatdirektivets anvendelighed forelægges for EU-domstolen, hvilket nævnet har erklæret sig enig i. Sagen er henvist til Østre Landsret, og alle de anlagte retssager er pt. udsat på den præjudicielle forelæggelse for EU-domstolen i sagen.

Siden klagenævnets afgørelser har den fornyede sagsbehandling af de hjemviste miljøgodkendelser i lighed med sagsbehandlingen af øvrige ansøgninger om miljøgodkendelse af eksisterende havbrug afventet lovliggørelsesprocessen i forhold til havbrugenes placeringstilladelser, som sammen med miljøgodkendelserne er en forudsætning for lovlig drift. Der er i begge regelsæt krav om at habitatreglerne skal iagttages, men da der ikke er krav om dobbeltvurdering ved en samtidig sagsbehandling, kan habitatvurderinger udarbejdet i regi af placeringstilladelsen indgå i sagsbehandlingen af ansøgninger om miljøgodkendelse.

Fra kommunerne har Miljøstyrelsen den 1. januar 2021 overtaget 12 havbrug, hvoraf 8 skal have behandlet en ansøgning om miljøgodkendelse. Heraf er 4 ansøgninger endnu ikke behandlet i kommunerne, mens 4 miljøgodkendelser er meddelt, påklaget og hjemsendt fra Miljø- og Fødevareklagenævnet med henblik på, at der for de 3 skal udarbejdes en habitatkonsekvensvurdering, mens der for den sidste skal udarbejdes en ny og konkret væsentlighedsvurdering. Alle disse nævnsafgørelser er også indbragt for domstolene af erhvervet.

Som opfølgning på ”Status og grundig gennemgang af havbrugsområdet” (MOF alm del bilag 237) pågår en afklaring af, hvorvidt alle havbrug er i besiddelse af en gyldig og gældende placeringstilladelse, og hvis ikke det er tilfældet, skal forholdet om muligt lovliggøres. Der er indtil videre truffet afgørelse i forhold til 12 havbrug, hvoraf ét havbrug har en gyldig og gældende placeringstilladelse, 6 havbrugs placeringstilladelser er udløbet, og 5 havbrugs placeringstilladelser lider af en retlig mangel. For de udløbne placeringstilladelser pågår sagsbehandlingen af ansøgninger om nye placeringstilladelser, og for de havbrug, hvis placeringstilladelser lider af en retlig mangel, pågår vurderingen af, hvorvidt den retlige mangel er konkret væsentlig. I alle 11 sager er udarbejdelsen af habitatkonsekvensvurderinger igangsat. Disse vil også kunne indgå i behandlingen af ansøgning om miljøgodkendelse. Øvrige eksisterende havbrug, som afventer behandling af ansøgning om miljøgodkendelse, vil blive behandlet efter samme procedure. Sagsbehandlingen af alle verserende ansøgninger om miljøgodkendelse af eksisterende havbrug er således koblet til den igangværende lovliggørelsesproces på placeringstilladelsesområdet og forventes som følge af habitatkonsekvensvurderingerne først afsluttet i løbet af 2022.

Udflytning af eksisterende havbrug

I januar 2016 modtog Miljøstyrelsen en ansøgning om udflytning af et havbrug til en lokalitet syd for Endelave. Der blev meddelt miljøgodkendelse i januar 2017, og efter påklage blev godkendelsen trukket tilbage, og sagsbehandlingen blev sat i bero af ansøger. En tilsvarende ansøgning om udflytning af et havbrug blev indsendt i januar 2017 og 4 måneder senere sat i bero af ansøger. Havbrugene, som ejerne på daværende tidspunkt ønskede at flytte til mindre miljøfølsomme lokaliteter, indgår pt i lovliggørelsesprocessen i forhold til de eksisterende havbrugs placeringstilladelser.

Ansøgninger om pilotanlæg

Den 8. december 2014 modtog Miljøstyrelsen en ansøgning om etablering af et 1-årigt forsøgshavbrug nordøst for Nexø.

Den 10. februar 2015 modtog Miljøstyrelsen en anden ansøgning om miljøgodkendelse til et 1-årigt havbrug ved lavvandsgrunden, Bolsaksen, syd for Samsø. Miljøstyrelsen meddelte den 13. marts 2015 telefonisk til ansøger, at det ansøgte projekt var VVM-pligtigt, og at Miljøstyrelsen derfor agtede at fremsende et udkast til afgørelse om VVM-pligt. Ansøger har den 25. marts 2015 fremsendt en justeret ansøgning, hvor arealet på havet er markant reduceret, og udledningen af næringsstoffer er reduceret til en tredjedel.

Miljøstyrelsen meddelte miljøgodkendelse til ansøgningerne henholdsvis den 16. april 2015 og den 2. september 2015.

Ansøgninger i Bælthavet og Østersøen

I forbindelse med udarbejdelsen af ”Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020” modtog Miljøstyrelsen i 2014 12 ansøgninger om miljøgodkendelse af nye havbrug i Bælthavet og Østersøen, som alle i 2014 fik meddelt afgørelse om VVM-pligt. På nuværende tidspunkt er der 5 aktive ansøgninger, hvoraf 3 har udarbejdet VVM-redegørelse, mens sagsbehandlingen af de øvrige 2 hidtil har afventet ansøgernes opfølgning på styrelsens afgørelse om VVM-pligt.

Sagsbehandlingen af de 3 verserende sager, hvor der er udarbejdet VVM-redegørelse har alle være præget af ansøgers forventninger til godkendelse i lyset af vækstinitiativerne i akvakulturstrategien på den ene side og det faktum, at ansøgningstidspunktet på den anden side. Sidstnævnte blev oplyst ansøger meget tidligt i forløbet. Særligt gjaldt det, at tilstrømningen af næringsalte til nærliggende vandområder var uforeneligt med vandplanerne og forudsatte kompenserende virkemidler. Først i løbet af 2015 – efter en afgørelse i Natur- og Miljøklagenævnet den 23. december 2014 – blev det klart, at anvendelse af kompenserende virkemidler krævede en ændring af miljøbeskyttelsesloven. I perioden frem til ændringen af miljøbeskyttelsesloven i juni 2017, hvor miljøministeren blev bemyndiget til at fastsætte regler, således at der ved godkendelse af nye havbrug eller ved udvidelse eller ændring af eksisterende havbrug kunne fastsættes vilkår om etablering og drift af kompenserende marine virkemidler, var Miljøstyrelsen løbende i dialog med ansøgerne om tilpasning af de ansøgte projekter, så de med de forudsete regelændringer kunne opnå miljøgodkendelse.

Denne dialog blev vanskeliggjort af ansøgers uenighed i styrelsens tolkning af gældende ret, herunder bl.a. beregningen af næringssalttilstrømning til nærliggende vandområder og betydningen af Danmarks reduktionsmål i regi af HELCOM. Sidstnævnte afventede i en længere periode udarbejdelsen af et administrationsgrundlag for udledning af næringsstoffer til de åbne havområder, hvilket først med havstrategi II i april 2019 blev overflødiggjort.

Med miljøministerens udmelding i august 2019 om at bemyndigelsesbestemmelsen i Miljøbeskyttelsesloven ikke ville blive udmøntet, lå rammebetingelserne for den videre sagsbehandling klar. Til trods for at lovliggørelsesprocessen i forhold til de eksisterende havbrug i perioden siden august 2019 har haft og fortsat har højeste prioritet, er der fremdrift i forhold til behandlingen af de 3 ansøgninger.

Ansøgninger om miljøgodkendelse og/eller placeringstilladelse til nye havbrug i Kattegat

I 2016 modtog Miljøstyrelsen 2 ansøgninger om miljøgodkendelse om nye havbrug i Kattegat, og daværende placeringstilladelsesmyndighed modtog de tilsvarende ansøgninger om placeringstilladelse, som herefter indgik i ansøgningsrunden for 2017. I 2018, hvor Miljøstyrelsen både var myndighed for placeringstilladelser og miljøgodkendelser, modtog Miljøstyrelsen 35 ansøgninger om nye havbrug i Kattegat. Status er nu, at 9 er trukket tilbage, der er meddelt afslag til 8, og 20 ansøgninger er fortsat under behandling.

Sagsbehandlingsprocessen har været præget af uklarhed ift håndteringen og konsekvenserne af HELCOMs udledningslofter. Der henvises til MOF alm. del 517 (2017-2018), hvori det fremgår, at spørgsmålet om den konkrete betydning af HELCOMs reduktionsmål for udledning af næringsstoffer i relation til havbrug, vil blive fastlagt i forbindelse med et kommende administrationsgrundlag, som imidlertid blev overflødiggjort med implementering af HELCOMs udledningslofter i havstrategien den 30. april 2019.

Hertil kommer, at en del af næringsstofudledningen forbundet med de ansøgte havbrug strømmer ind i vandplanområderne. Miljøstyrelsen har derfor i en periode i lighed med behandlingen af ansøgninger om havbrug i Bælthavet og Østersøen, afventet hjemmel til at fastsætte vilkår om kompensation i forbindelse med miljøgodkendelse af havbrugene. Efter ministerens udmelding i august 2019 om, at hun ikke agtede at udmønte hjemlen hertil i miljøbeskyttelsesloven, igangsatte Miljøstyrelsen i efteråret 2019 sagsbehandlingen af ansøgningerne om placeringstilladelser for havbrug i Kattegat ved en stjernehøring efter § 3 i havbrugsbekendtgørelsen, med det foreløbige resultat som bekrævet ovenfor.